

Közösség — részvétel — küldetés

A szinodális folyamat egyházunkban

Országos Lelkipásztori Napok, 2022. november 17.

Amiről lehetne beszélnünk...

A szinodalitás gyakorlata egyházunk történelme során

- bibliai alapok
- patrisztikus gyakorlat
- középkor és újkor
- újraéledés a II. Vatikáni Zsinat után
- a szinódusok identitása, formái, működése stb.

Amiről lehetne beszélnünk...

A szinodalitás ökumenikus kitekintésben

- az ortodoxia gyakorlata (általános elv, nagyon eltérő gyakorlati megvalósulás)
 - helyi szint
 - regionális szint
 - egyetemes szint
- a protestantizmus gyakorlata
 - a zsinatok értékelése Luthertől napjainkig
 - a zsinatiság mint működési elv

Amiről lehetne beszélnünk...

Ferenc pápa szinodális útja

- az első „kísérlet”: a családszinódus(ok)
 - egy helyett két szinódus
 - egy esemény helyett három éves folyamat
 - egyházvezetői tanácskozás mellett a hívek többszörös bevonása
- a módszertan formálása: az ifjúsági szinódus
- rendszerszintű gondolkodás: *Episcopalis communio* (2018)

Amiről lehetne beszélnünk...

Felmerülő kérdések sora

- pápa vs. püspökök
- püspök vs. püspöki kollégium
- magisztérium vs. hívők közössége
- szinodális struktúrák kialakítása az egyházban
- alapkérdés: Ferenc pápa „újraéleszti“ a szinodális gyakorlatot, vagy újjá is alkotja azt?

I. Szinodalitás és *sensus fidei*

Hogyan ragadjuk meg „Isten népének“ fogalmát?

A LG nyomdokain

- A LG egyháztani áttörése
 - nép vs. hierarchia (ld. *communio hierarchica*)
 - a tévedhetetlenség *in credendo* kiterjesztése
 - az ekkleziológiában a „hierarchológia“ helyébe a „nép teológiája“ lép
- Ha a nép aktív (karizmatikus) alany, annak következményei vannak
 - ha van tévedhetetlenség, ahhoz milyen kompetencia és tekintély járul?
 - mit jelent mindez a tanítói / pásztori tekintély gyakorlása terén?

Szisztematikus teológiai megfontolások

- elsőbbség az életnek
- az egyház nem csak tanító, de tanuló is
- az *in docendo* tévedhetetlenséget az *in credendo* hordozza
 - figyelünk-e eléggé a nép megélt hitére?
 - szóhoz jutnak-e az egyházban a „kicsik“, az „utolsók“ és a „kívülállók“?
- van olyan tekintély „die man nicht hat, sondern ist“

„Krisztus egész népe (beleértve a hivatalviselőket is) tévedhetetlen ‘in credendo’, ezt azonban nem passzív, hanem aktív módon kell értenünk, cselekvő megőrzésként, eleven tanúságtételként, mind mélyebb behatolásként a hitbe és aktív életalakításként.“

Anton Grillmeier

II. *A teología del pueblo*
mint értelmezési segédlet

Történeti keretek

- 1966: az argentin Pasztorális Bizottság felállítása
 - vezető: Lucio Gera
 - cél: a II. Vatikánum krisztocentrikus elveinek gyakorlatba átültetése
- Ezt követően bontakozik ki a TdP, elkülönülve a klasszikus felszabadítási teológiától (különösen annak marxista olvasataitól)

Teológiai profil

- a szegények melletti opció mellett megjelenik a nép és annak kultúrája melletti opció is
- az eszköztárba bekerül a népi (vallásos) kultúra elemzése (is)
- nem csak a szegényeket, elnyomottakat, hanem a *teljes* népet kell figyelembe venni
 - a nép életében fontos az elnyomás tapasztalata
 - de messze nem csak erről van szó

Teológiai profil

- a kultúra jelentősége
 - állandó kölcsönhatásban áll a szegénységgel
 - evangelizációja ezért elválaszthatatlan a szegények melletti opciótól
- A nép mint *locus theologicus*
 - nem csak kollektív alany, de hermeneutikai „hely” is (vö. a II. Vatikánium egyháztanának „topológiája”)
 - a nép életében kell felkutatni Isten és a megváltás megnyilvánulásait

A *sensus fidei*

a teología del pueblo felől közelítve

- ha a hitérzék teológiai forrás,
- akkor a nép vallásosságában (a népi misztikában) alapvető istentapasztalat rejlik
- ezért kell keresni a *sensus fidei fidelium* megnyilvánulási formáit

„A népi jámborságban ragadható meg az a mód, ahogyan a megkapott hit megtestesül egy kultúrában, és folytonosan továbbadja magát.“

EG 123

„A népi jámborságban, mivel az az inkulturált evangélium gyümölcse, tevékeny evangelizáló erő rejlik, melyet nem szabad alábecsülnünk, mert ez a Szentlélek művének félreismerése volna. Inkább bátorítanunk és erősítenünk kell, hogy elmélyítsük az inkulturáció folyamatát, mely soha véget nem érő valóság. Sokat kell tanulnunk a népi jámborság megnyilvánulásaiából, és annak számára, aki képes olvasni, ezek olyan teológiai *források* [loci theologici], amelyekre oda kell figyelniük, különösen akkor, amikor az új evangelizációra gondolunk.“

III. A színódusi folyamat

A nép útján járva

- a nép hitérzékének tudatos keresése (akár „felméréssel” is)
- a nép hitében megmutatkozó valóság (el)kötelező erejének hangsúlyozása
- az *in docendo* tekintély tudatos ráépítése a nép hitérzékére
- a bevonódás struktúráinak kutatása, tudatos kísérletezés

„Az emberiség iránti szeretet misztériumának részeként Isten a hívők összességét felruházza a *hit ösztönével* – a *sensus fideivel*, hitérzékkel –, mely segíti őket annak elkülönítésében, ami valóban Istentől jön. A Lélek jelenléte egyfajta közös természetűséget [connaturalitas] ad a keresztényeknek az isteni valóságokkal.“

„Emellett bölcsességet ad nekik, mely lehetővé teszi számukra, hogy intuitív módon megragadják ezeket az isteni valóságokat, bár nem rendelkeznek a megfelelő eszközökkel azok pontos kifejezésére.“

„A püspöknek mindig támogatnia kell egyházmegyéjében a missziós közösséget, követve az első keresztény közösségek eszményét, amelyekben a hívőknek egy volt a szíve és a lelke (vö. ApCsel 4,32). Ezért néha álljon az élre, hogy mutassa az utat, és tartsa ébren a nép reményét. Máskor legyen a többiek között egyszerű és irgalmas közelségben. Bizonyos körülmények között pedig a nép után kell mennie, hogy segítse azokat, akik lemaradtak, és – legfőképpen – mert a nyájnak megvan a maga ‘szimata’ az új utak felismeréséhez“

A szinodalitás új értelme

- a szinodalitás új értelme
 - nem pusztán tanácsadó intézmény
 - nem is kizárólag a hierarchikus tanítóhivatal hivatalgyakorlásának fóruma
 - hanem a *teljes* nép történése, esemény és életstílus
- Innen értelmezhető helyesen a 2021–2023-as szinódus témája: „Egy szinodális egyházért: közösség, részvétel és küldetés”

IV. Szinodális utunk

Hogyan valósulhat meg ma a különböző
(helyi, regionális és egyetemes) szinteken a
közös haladás?

Részvétel és inklúzió

Az előkészítő dokumentum megfontolásai

- hogyan nyerhet mindenki (a periférián lévők is) meghallgatást?
- minden megkeresztelt Isten népének aktív alanyisággal bíró tagja (ld. misszió)
- nem érdek- vagy véleménykonfliktusokról van itt szó, hanem az evangelizáció közös szenvedélyéről
- a szinodalitás mint paradigma

A részegyházak belső élete

- lelkipásztorok, plébániák közötti, püspökök közötti (egymással és a pápával), és az egyéb vallási szervezetek, egyesületek, világi mozgalmak, oktatási, szociális stb. intézmények közötti integráltság kérdései
- kapcsolat és adott esetben közös kezdeményezés más vallásokkal, nem hívőkkel

A helyi egyházak szintje

Alapkérdések

- Hogyan valósul meg ma a közösen haladás?
- Milyen tapasztalatokat éltek át az egyházmegyében ezzel kapcsolatban?
- Milyen örömmel, nehézségekkel, akár sebekkel jártak ezek?
- Milyen terveik vannak a változtatásra, melyek az ehhez megteendő lépések?
- 10 tematika rögzítése

A tíz tematikus fejezet

- 1) Útitársaink (ki tartozik a „mi“ egyházunkhoz?)**
- 2) Meghallgatni (mindenkit)**
- 3) Szóhoz jutni (szabad és hiteles, kétszínűségtől és megalkuvástól mentes kommunikáció)**
- 4) Ima, liturgia (közös haladás - aktív részvétel)**
- 5) Társfelelősséggel a küldetésben (elköteleződés a közösség szolgálatában)**

6) Párbeszédet folytatni az egyházban és a társadalomban (mindenkivel!)

7) Párbeszédet folytatni más keresztény felekezetekkel

8) Hatalom és részvétel (milyen módok vannak, hogy lehet csapatban dolgozni, miként lehet a világi szolgálatokat előmozdítani)

9) Megkülönböztetés és döntés (döntés-előkészítés- és hozatal, transzparencia, felelősségre vonhatóság)

10) Szinodalitásra formálás (képzés és képességfejlesztés)

Célkitűzések

- nem csak a püspökök, papok, de a világi hívők, akár a templomba nem járók, vagy az ateisták meghallgatása
- az idők jeleinek olvasása
- annak meglátása, miként lehet Isten akaratát megtalálni és megtenni a mai korban
- választ adni az egyházat érő kihívásokra
- elkötelezettebben fáradozni egy igazságosabb és emberibb társadalomért